

Malmö högskola

Lärande och samhälle

Kultur, språk, medier

Examensarbete

15 högskolepoäng på avancerad nivå

Pojkar och flickors bruk av fult språk

En studie ur ett genusperspektiv

Boys' and Girls' Use of Bad language

A study from a gender perspective

Sanna Iskandarani

Monica Witkowska

Lärarexamen 210 hp

Svenska i ett mångkulturellt samhälle

2011-11-01

Examinator: Karin Jönsson

Handledare: Catarina Economou

Förord

Vi vill framförallt tacka alla våra informanter som har medverkat i undersökningarna. Utan dem hade vi inte kunnat skriva detta arbete. Vi vill även tacka samtliga respondenter som har hjälpt oss på vägen att göra detta arbete ännu bättre. Stort tack för all respons som ni har gett oss. Vi vill betona att denna uppsats har producerats av oss tillsammans och att vi båda har haft ett gemensamt ansvar för allt material och upplägg.

Sammanfattning

Syftet med detta arbete har varit att ur ett genusperspektiv undersöka pojkars och flickors bruk av fult språk på en skola. Vi har velat granska ifall lärare och elever reagerar annorlunda beroende på om det är en flicka eller pojkar som använder sig av fult språk. Vi har även intresserat oss för om det förekommer någon skillnad mellan pojkars och flickors val av ord och i vilka sammanhang de använder fult språk. Studien är utförd bland elever som går i årskurs 4 och 5, totalt fyra klasser. Vår empiri består av enkäter som besvarats av både lärare och elever samt genomförda observationer under fem dagar i årskurs 4 och 5 och kvalitativa intervjuer med fem pojkar respektive 5 flickor. Teoretiska utgångspunkter som exempelvis genus och språk, traditionell samhällssyn och motiv till varför man svär behandlas i vår litteraturgenomgång för att sedan relateras till vårt resultat. Vår tolkning av vår insamlade empiri resulterar i att elever samt lärare reagerar likadant när pojkar och flickor brukar fult språk. Resultatet visar även att flickor inte använder sig av grova ord och uttryck. Vi diskuterar vårt resultat som vi jämför med tidigare forskning och relaterar till teorier. Vi drar en slutsats om att pojkar brukar grövre ord till skillnad från flickor och att detta kan bero på den traditionella samhällsynen om vad som anses vara manligt respektive kvinnligt språk.

Nyckelord: Fult språk, genus, traditionell samhällssyn, skola

Innehållsförteckning

Förord	2
Sammanfattning.....	3
Innehåll	5
1 Inledning.....	7
2 Syfte och problemställning	9
3 Litteraturgenomgång	10
3.1 Definition av fult språk.....	10
3.2 Tidigare forskning	11
3.3 Varför väljer man att svär respektive inte?.....	12
3.4 Genus och språk	13
3.5 Den traditionella samhällssynen.....	14
3.6 Vem använder sig av fult språk?	15
4. Metod och genomförande	16
4.1 Val av metod.....	16
4.2 Urval	17
4.3 Forskningsetniska principer.....	Fel! Bokmärket är inte definierat. 8
4.4 Enkät som undersökningsmetod.....	19
4.4.1. Genomförande av elevenkät 1	19
4.4.2 Genomförande av elevenkät 2	20
4.4.3 Genomförande av lärarenkät	20
4.5 Intervju som undersökningsmetod	21
4.5.1 Genomförande av intervju.....	Fel! Bokmärket är inte definierat. 1
4.6 Observation som undersökningsmetod.....	Fel! Bokmärket är inte definierat. 2
4.6.1 Genomförande av observation.....	22
5 Resultat, analys och teoretisk tolkning	23
5.1 Den traditionella samhällssynen	23
5.1.1 Tabell	23
5.1.2 Tabell	24
5.1.3 Sammanställning sv lärarenkäten	26
5.2 Motiv till varför man väljer att svara respektive inte svara.....	26
5.2.1 Tabell	26
5.2.2 Tabell	27
5.3 Val av ord	28
5.3.1 Tabell.....	28
5.4 Uttrycket hora	30
5.5 Från tidig barndom	31
6 Slutsats och diskussion	33
6.1 Metodreflektion	35
6.2 Förslag till fortsatt forskning	36
7 Referenslista	37
8. Bilaga 1, Intervjufrågor	39
Bilaga 2, Lärarenkät	40
Bilaga 3, Enkätundersökning till eleverna (enkät 1)	41
Bilaga 4, Enkätundersökning till eleverna (enkät 2)	42

1 Inledning

På DN Debatt kan man läsa att:

Ett påtagligt problem är att svensk skola har störst problem i världen med grovt och kränkande språkbruk. Det är ett jämställdhetsproblem och en utmaning för skolväsendet.

(Jan Björklund och Nyamko Sabuni 2008.06.12)

Idag lever vi i ett samhälle där man i skolan ofta kan höra barn svära öppet och skrika ut fula ord. Både flickor och pojkar svär och använder sig av ovårdat språk. Ibland blir lärarna arga över ord som *håll käften* och ibland låtsas de som om de inte hör ord som *jävla bög* och *jävla hora*. Erfarenhetsutbyten med andra lärarstudenter tyder på att detta är mycket vanliga förekommande situationer i våra svenska skolor.

Vi är två studenter som studerar på lärarutbildningen vid Malmö högskola och har svenska i ett mångkulturellt samhälle som huvudämne. Inom huvudämnet på avancerad nivå har vi läst en kurs som heter *Språk och samhälle i förändring*. Denna kurs handlade bland annat om fult språk vilket är ett mycket intressant ämne. Vi är blivande svensklärare och har ett stort intresse för språk samt språksociologi. Som svensklärare anser vi att det är viktigt att vara insatt i ämnet, eftersom fult språk är en del av språket som dagligen används av barn i svenska skolor. Vi anser att det är viktigt att kunna något om alla delar av språket dvs. det som även kallas för fult språk. Det är relevant för oss som framtida lärare att kunna ta ställning till det fula språket som barnen yttrar i skolan. Som lärare bör man ha ett förhållningssätt till det fula språket för att veta hur man ska reagera när det väl yttras. Därför vill vi fördjupa oss mer inom detta ämne och har därför valt att skriva ett examensarbete som berör fult språk.

När det gäller fult språk så kan man definiera det på olika sätt. I detta arbete avses fult språk som svordomar och fula ord. Vår utbildning riktar sig mot förskola, förskoleklass samt grundskolans tidigare år. Under utbildningens gång har vi haft

verksamhetsförlagd tid på två olika skolor men även på förskolor runt om i Skåne. Där har vi reagerat på hur eleverna använder sig av fula ord och svordomar mot varandra men även mot vuxna på skolan. Vi har även stött på lärare som har visat mer besvikelse och ilska när de har hört en flicka svära till skillnad från en pojke. I detta fall har vi funderat på om det skulle vara mer oacceptabelt när en flicka svär och i så fall varför? Sker detta omedvetet eller ligger det något annat bakom denna reaktion? Kan det finnas svordomar och fula ord som pojkar använder mer än flickor? I Lgr 11 kan man läsa om kursplanen i svenska där ett syfte är att:

Undervisningen ska också bidra till att eleverna får förståelse för att sättet man kommunicerar på kan få konsekvenser för andra människor. Därigenom ska eleverna ges förutsättningar att ta ansvar för det egna språkbruket.

(Lgr 11, 2011:222)

Genom undervisningen ska eleven bland annat ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang samt urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer (Lgr 11, 2011:222)

Vårt arbete handlar om flickors och pojkars bruk av fult språk. För att nå vårt syfte med detta arbete har vi valt olika undersökningsmetoder som har utförts på en skola i södra Skåne.

2 Syfte och problemställning

Syftet med vårt arbete är att ur ett genusperspektiv undersöka elevernas bruk av fult språk på en skola i södra Skåne. För att uppnå vårt syfte har vi valt följande problemformuleringar:

- Vad anser lärarna och eleverna om pojkars respektive flickors bruk av fult språk?
- Hur skiljer sig elevernas användning av fult språk beroende på om det är en pojke eller flicka?

3 Litteraturgenomgång

I följande kapitel kommer vi att presentera litteratur och teorier som vi senare kommer använda oss av för att analysera vårt resultat. Flera forskare och författare redogör för liknande teorier och resonemang, därför väljer vi att dela in dessa teorier och resonemang i olika underrubriker. Tidigare forskning som även presenteras i detta kapitel kommer att jämföras med vårt resultat.

3.1 Definition av fult språk

”Egentligen är varken språket eller dess ord fula, utan det är vi människor med våra bedömningar och betraktelser som avgör vad som blir fult språk, som svordomar” (Andersson 1985:29). Fredrik Lindström (2002:175-176) skriver att det inte är orden i sig som är fula och att det heller inte har med deras ljud och utformning att göra. Han menar att det är själva innehållet och betydelsen som är ful. Vi är uppfostrade till att exempelvis uppfatta sexdrift och kroppstömningar som skambelagt och fult.

Även Lars- Gunnar Andersson och Peter Trudgill (1990:53) definierar fult språk med detta citat:

SWEARING IS ”BAD LANGUGE”. There is no question about it. If ordinary people are asked “What do you think of when you hear the phrase *bad language?*”, most of them will certainly say “swearing”.

(Versalerna finns i originaltexten)

Vidare skriver Andersson och Trudgill (1990:53) att det är svårt att definiera vad svordomar egentligen är. Detta hävdar även Andersson (2004:93) i en senare upplaga då

han menar att det är svårt för att hitta en acceptabel definition av begreppet svordomar. Magnus Ljung (1984) och Ulla-Britt Kotsinas (2003) instämmer med Andersson och Trulgill men nämner även att de typiska/traditionella svordomar i det svenska språket som exempelvis *fan*, *jävlar* och *helvete* relateras till den religiösa sfären. Detta stärker även Andersson (2004) och Lindström (2002) men menar att svordomar även innefattar kraftord som tillexempel könsord. Lindström (2002:166) redogör även för att begreppet svordomar innefattar kraftord som rör samlagsmotivet samt mammamotivet.

Ordet *hora* är ett uttryck som användas för att ge utlopp för vrede och missnöje på många olika språk (Ljung 2006:28-29). Detta är ett ofta förekommande ord bland ungdomar vilket kan ha en påverkan ifrån andra kulturer som förts till Sverige (Lindström 2002:173). Kotsinas (2003:150-152) nämner att många äldre människor förknippar uttrycket *hora* med ord som ”prostituerad” och ”lösaktig kvinna”. Men idag kan egentligen användaren av uttrycket mena att den omtalade bara är en osympatisk person och kan vara riktat åt både pojkar och flickor (Kotsinas 2003:150-152).

3.2 Tidigare forskning

År 1998 utförde Kotsinas (2003:161-167) en undersökning där hon lät 1000 pojkar samt 1000 flickor runt om i Sverige skriftligt besvara frågor rörande fult språk. Hennes resultat visade att ord som *fitta* och *kuk* användes lika mycket av båda könen som en beteckning för kvinnans respektive mannens könsorgan. Resultatet visade även att dessa två ord brukades som skällsord för att uttrycka sin ilska till någon där man menar att personen är elak eller ful. Kotsinas kom även fram till att pojkarna nyttjade ordet *hora* i högre utsträckning än flickorna. Traditionella svordomar som *fan*, *helvete* och *jävla* användes i lika hög grad av båda könen.

Även Ljung (2006:92-94) redogör för de undersökningar som nyligen gjorts av svenska ungdomsspråk. Han anser att man kan skaffa sig en idé om fördelningen mellan manligt och kvinnligt bruk av svordomar. Även i denna undersökning visade det sig att skillnaden mellan pojkars och flickors användning av skällsorden *kuk* och *bög* var försumbar, men att det var någon större skillnad i användningen av ordet *hora*, vilket pojkarna använde mer. Ett annat resultat som Ljung (2006: 93) redovisade var att pojkar

i undersökningen använder *jävla* mycket oftare än flickor, men att bruket av andra traditionella svordomar var ungefär lika höga för båda könen.

3.3 Varför väljer man att svära respektive inte svära?

Enligt Ljung (2006:84) är en vanlig förklaring till att man svär för att "lätta på trycket" och släppa ut känslor exempelvis av frustration och irritation. Andersson (2004:110) presenterar olika motiv till varför man använder sig av svordomar. Han placerar in dem inom tre huvudkategorier, *psykologiska motiv* (individrelaterade motiv), *sociala motiv* (grupprelaterade motiv) och *språkliga motiv*.

Psykologiska motiv handlar om när man exempelvis slår sig på tummen och använder sig av svordomar för att ge utlopp åt känslorna som uppstår dvs. ilska, vrede, smärta och besvikelse. Dessa svordomar är inte planerade.

Maare Tamm (2007:56) redogör för att det finns en skillnad mellan pojkars respektive flickors ilska. Hon nämner att man från ett stort antal undersökningar kan konstatera att pojkar är mer aggressiva än flickor. Dessa skillnader uppkommer redan tidigt i barnens liv och beror till en stor del på uppfostran. Det är acceptabelt för pojkar att ha raseriutbrott men om de däremot gråter tonar de vuxna ofta ner deras gråt. För flickor är det acceptabelt att gråta men de uppmuntras till att inte visa sin ilska öppet. Denna tidiga påverkan på barn fortsätter fram i vuxenlivet (Tamm 2007:56).

De *sociala motiven* (Andersson 2004:113-115) bakom svordomarna skiljer sig från de psykologiska eftersom de istället är grupprelaterade, där mer än en person är inblandad. Här ger man inte utlopp för starka känslor. Det finns olika orsaker bakom de *sociala motiven*, exempelvis att man vill visa sig tuff inför andra, för att chockera eller för att visa vänskap. Svordomar med *språkliga motiv* i baktanken innebär att de har en betydelse eller en funktion som stämmer överens med de tankar eller känslor som talaren vill ge uttryck för. Genom att säga "ett väldigt trevligt kalas" och "ett jävligt trevligt kalas" förmedlar man samma syfte men på olika sätt (Andersson 2004:121-124).

Det finns även olika motiv till varför man väljer att inte svära. Andersson (1985:187-188) redogör för fyra orsaker som personer använder sig av för att inte svära. Det är religiösa, etiska, sociala och språkliga argument. De religiösa orsakerna innebär att

svordomar är emot religionen eller för att man inte vill anropa djävulen. Till de etiska argumenten anses att svordomar är något grovt och fult och till de sociala hävdas att svordomar är ett tecken på bristande respekt.

De språkliga orsakerna innefattar exempelvis dåligt ordförråd och stötande ordval (Andersson 1985:187-188)

3.4 Genus och språk

Jan Einarsson och Tor G. Hultman (1984:14-17) nämner att redan när barnet är litet och har identifierat sig som flicka eller pojke börjar de att värdera egenskaper som tillskrivs det egna könet. En av de kvinnliga egenskaperna inom språkbruket är att prata fint medan mannens egenskaper relateras till svärord och grovt språkbruk. Einarsson och Hultman (1984:18-24) menar att dessa könsidentifikationer grundar sig på äldre könsstereotypa ytterligheter som fortsatt från generation till generation.

Vidare menar Einarsson och Hultman (1984) att vi ofta missvisas av allmänna förekommande stereotyper och fördomar om män och kvinnor. Dessa skapar sedan förväntningar på oss och våra barn i framtiden. Genom att uppfylla dessa förväntningar bildar man ett mönster som stärker dessa föreställningar. Dessa förväntningar strävar man sedan omedvetet för att uppfylla (1984:18-24). Nordenstam (2003:47) skriver att

Ofta handlar påstådda skillnader i kvinnors och mäns språk om förväntningar på hur en viss företeelse skall se ut mer än om fakta. Att vi socialiserats in i en idé om att det är okvinnligt att svära, att kvinnor är mer emotionella än män etc. har stor betydelse för hur vi bedömer språkliga företeelser.

Einarsson (2004:171-172) redogör även i en senare upplaga för språkliga skillnader mellan män och kvinnors språk som sexolekt. Dessa skillnader är ett resultat av den syn som samhället har på könsrollerna och som uppkommer genom att pojkar och flickor uppfostras olika. Redan i tidig ålder börjar barn att få stereotypa bilder för vilket beteende som anses vara manligt respektive kvinnligt. Konsekvensen av detta blir att språkliga skillnader uppstår för att pojkar och flickor förväntas spela olika sociala roller.

Kotsinas (2004:128) refererar till flera studier från internationella och svenska undersökningar. I studien har en iakttagelse utförts om könsskillnader inom språk.

Kotsinas skriver att kvinnor och flickor i högre grad använder språkdrag som hör hemma i standardspråket eller signalerar hög social prestige. Männerna och pojkarna däremot använder språkdrag som inte hör hemma i standardspråket och som dessutom anses vara allmänt fula och felaktiga.

3.5 Den traditionella samhällssynen

Ljung (2006) och Andersson (2004) nämner att den traditionella samhällssynen är att kvinnor ska vårda sitt språk medan det är mer acceptabelt för männen att svära. Även Svahn nämner att det är mindre acceptabelt för kvinnor att vara fula i munnen eftersom grovheter betraktas som något okvinnligt. Detta stärker även Einarsson och Hultman (1984:25) då de skriver att:

de grova smutsiga och regelöverskrivande i mansrollen tillåter svordomar, medan det rena och moraliska i kvinnorollen förbjuder dem

Andersson (2004) skriver att det idag påstås att flickor talar finare och mer vårdat än pojkar och alltså följer den traditionella synen. Kotsinas (2003) menar att det kan vara så att flickor fortfarande känner kravet på sig att prata mer fint och vårdat till skillnad från pojkar. Vidare skriver Kotsinas att det även kan vara så att pojkar än idag tillåts och förmodligen till och med förväntas ha ett grövre och så kallat mer manligare språk än flickor. Andersson (2004:75) hävdar att pojkar använder fler ord som inte anses tillhöra det vårdade språket för att det är vad som förväntas av dem.

Ljung (2006:92) skriver att det finns starka förutfattade meningar om svordomsanvändningens omfattning bland män och kvinnor. Ljung menar att den traditionella synen bland svenskar som inte är språkvetare är troligen att bruket av svordomar har varit och fortfarande är något som förknippas med män. Men i Sverige saknas den empiriska undersökningen av hur bruket av svordomar är fördelat mellan män och kvinnor. Vidare hävdar Ljung (2006:93) att kvinnor anses sträva efter att vara mera vårdande i sitt språk och att medvetet anpassa sig till det gällande standardspråket. Som ett resultat av detta skulle kvinnorna ha bättre begrepp om språkets sociala betydelse och därför använda färre eller mildare svordomar än män. Denna uppfattning har dock kritiserats (Ljung 2006:93), då man bland annat har påpekat att den påstådda

skillnaden mellan kvinnor och män bär tydliga drag av stereotypisering. Det innebär att denna uppfattning utgår från en beskrivning av kön som är grundad på förutfattade meningar.

3.6 Vem använder sig av fult språk?

Enligt Svahn (1999:29) finns det fler skällsord om kvinnor än vad det finns om män. Av denna anledning anses det att brukarna av dessa ord i första hand är män. Hon nämner även att nya undersökningar tyder på att kvinnor inte alls är så censurerade i sitt språkbruk som tidigare forskning visat.

Kotsinas (2004:57) nämner att användningen av fult språk varierar hos barn beroende på kön och social status. Det är dessutom en vanlig uppfattning att ungdomar gärna använder sig av svordomar. Vidare skriver Kotsinas att anledningen till detta sägs vara att de har ett dåligt ordförråd och att de använder svordomar och andra ovårdade ord för att fylla ut sina meningar (Kotsinas 2004:57).

Lindström (2002:163-168) nämner att vi i Sverige och i Skandinavien inte svär med ord som rör könsorgan, samlag eller mammor eftersom ”vi svär mesigast i hela världen”. Han nämner att i många andra länder och kulturer är det exempelvis normalt att smutskasta någon annans mamma och hennes sexualitet.

4 Metod och genomförande

I följande kapitel kommer vi att presentera och redogöra för vårt val av metod där vi även förhåller oss till dessa metoder samt diskuterar för- och nackdelar. Vi kommer även att lägga fram relevanta forskningsetiska principer samt ge en kort beskrivning av våra informanter och skolan som undersökningarna utförs på.

4.1 Val av metod

För att kunna besvara våra problemformuleringar har vi valt att göra en empirisk undersökning där vi använder oss av metodtriangulering. Det innebär att vi gör en insamling, bearbetning och analys av data från intervjuer, enkäter och observationer. För att nå syftet med detta arbete har vi valt olika undersökningsmetoder, vilket ger oss ett bredare underlag till ett tydligt resultat. Sam Larsson, Johan Lilja och Katarina Mannheimer (2005:109) redogör för innebörden av metodtriangulering och nämner att de olika datainsamlingsmetoderna är både kvalitativa och kvantitativa. Enligt Jan Trost (2005:16-17) talar man om triangulering när man använder sig av två eller flera mätmetoder för att komma fram till sitt forskningsresultat. Vidare hävdar Bo Johansson och Per Olov Svedner (2006:52) att när man använder en mångfald av olika metoder får man ett rikt material om det aktuella undersökningsområdet. Genom att använda sig av metodtriangulering ökar trovärdigheten i datainsamlingen och arbetet får en ökad tillförlitlighet (Larsson, Lilja och Mannheimer 2005).

Undersökningsmetoderna i vår studie är av både kvalitativ samt kvantitativ art och kommer att användas i kombination med varandra för att vi ska få ett brett och tydligt resultat. Våra enkäter är kvantitativa medan intervjuerna och observationerna är kvalitativa.

Enligt Repstad (2007:13-14) framhålls att arbetsmaterialet vid kvantitativa metoder består av tal och siffror medan kvalitativa metoder kännetecknas av att texten är det centrala uttrycket i materialet. Larsson, Lilja och Mannheimer (2005:91) stärker detta resonemang genom att beskriva kvalitativ data som aktörens skrivna och verbala uttalande tillsammans med observerbara handlingar.

I detta kapitel kommer vi att redovisa valda metoder samt genomförandet av dem, men vi inleder med urvalet följt av forskningsetniska principer.

4.2 Urval

Skolan som vi har valt att ha med i vår undersökning är mångkulturell och ligger i en storstad i södra Sverige. Området kring skolan är även mångkulturellt och barnen som går på skolan har svenska som andraspråk. Skolan består av cirka 250 elever i årskurserna F-5. Här arbetar eleverna åldersintegrerat, vilket innebär att två årskurser i olika åldrar arbetar ihop för att lära sig av varandra. Våra informanter är elever i årskurs fyra och fem. Det är totalt fyra klasser som sammanlagt består av 44 pojkar och 43 flickor. På skolan arbetar cirka tjugotvå vuxna, där bland lärare, fritidspedagoger, modersmåls lärare och specialpedagoger.

För att underlätta läsningen har vi valt att namnge elever som presenteras i arbetet. Namnen är fingerade för att garantera informanternas anonymitet. Informanterna från intervjuerna som vi väljer att ha med i arbetet är Omar, Elina, Maryam och Martin, och från observationerna är det Ziad, Ivan, Mia, Fatima, Imad, Isak, Dani, Adam, Milan och Elias. En av oss skribenter har en viss anknytning till skolan där undersökningen genomfördes vilket kan påverka vårt resultat. Informanterna kan bli tveksamma till att svara så ärligt som möjligt i undersökningen eftersom ämnet vi undersöker kan anses vara något som man inte bör prata om. Eleverna kan tro att man ska berätta för deras lärare eller för föräldrar om vad de har sagt i intervjuerna eller skrivit i enkäterna. En nackdel med att utföra undersökningen på en skola är att man får ett resultat som endast tyder på hur fult språk används på dennas skola. Gör man däremot undersökningen på flera skolor kan man få ett mer övergripande resultat.

4.3 Forskningsetiska principer

Johansson och Svedner (2006:29) nämner att när man skriver ett arbete måste man visa respekt för människorna som deltar i de olika undersökningarna som genomförs under arbetets gång (2006:29). Svenska etikregler för forskning rymmer en hel del, och vi väljer att presentera de som är relevanta för vår undersökning. Även Pål Repstad (2007) skriver om de forskningsetiska rutinerna. Han nämner att det är viktigt att personerna som deltar i forskningsprojektet får all viktig information, såsom undersökningens syfte och vilka moment som ingår samt att deras medverkan är frivillig. Man ska tydligt informera deltagarna att de när som helst kan avbryta sitt deltagande utan att behöva oroa sig för konsekvenser i efterhand. Uppgifter om personerna ska behandlas med största möjliga konfidentialitet och förvaras på ett betryggande sätt (Repstad 2007:90).

Vidare tar Johansson och Svedner (2006:30) upp vikten av anonymiteten och menar att deltagarna i förväg ska veta att deras anonymitet kommer att vara skyddad och dessutom förblir skyddad. Det ska inte finnas någon möjlighet för dem som läser det slutfärdiga arbetet att identifiera de medverkade i undersökningarna. Som skribent fingerar man namnen i sin text vilket innebär att man använder andra namn istället för de riktiga namnen. Väljer man att ha med deltagare som är minderåriga i sin undersökning skall målsmän informeras och ge sitt godkännande (Johansson och Svedner 2006:30). De uppgifter som samlats in om enskilda personer får endast användas för forskningsändamål (Repstad 2007:90). Detta kan vi även läsa om i vetenskapsrådets forskningsetiska principer för humanistisk – samhällsvetenskaplig forskning, där vi följer informationskravet, konfidentialitetskravet, nyttjandekravet och samtyckeskravet (Vetenskapsrådet 2011.10.17).

Våra elever är minderåriga, vilket innebär att man måste kontakta deras målsmän för ett godkännande. När vi tog kontakt med lärarna i arbetslag 4-5 och berättade om vårt arbete berättade de att eleverna redan vid skolstarten får ett formulär där de bland annat har blivit tillfrågade om de får vara med i undersökningar. Eleverna får även hem ett veckobrev och där berättar lärarna i arbetslaget om vårt arbete.

4.4 Enkät som undersökningsmetod

När man talar om enkät som undersökningsmetod menar man att en enskild individ får ett frågeformulär som ska besvaras skriftligt och individuell (Trost 2007:9).

Vi har valt att använda oss av gruppenkäter vilket innebär att enkäterna delas ut samtidigt till en grupp elever. Vi som delar ut enkäterna är närvarande för att förklara och besvara eventuella frågor från gruppen.

Johansson och Svedner (2006:30-33) nämner några fördelar med enkät som undersökningsmetod. En fördel är att man kan dela ut många på en och samma gång och därmed få flera personer att medverka i undersökningen samtidigt. Detta gör en större undersökning mer tidseffektivt.

Enkäten är en bra undersökningsmetod ifall man formulerar konkreta frågor för att få fasta svarsalternativ från sina informanter. Däremot är detta en mindre bra metod ifall man vill ta reda på breda frågeområden där det krävs långa välformulerade svar från informanten. Informanter orkar inte skriva fullständiga svar på många långa öppna frågor i en enkätundersökning (Johansson och Svedner 2006:30-33).

Innan man framställer sin enkät bör man lägga ned mycket arbete på att formulera tydliga och enkla frågor. Enkätfrågorna bör dessutom föregås av en textsida med information där man presenterar vilken studie undersökningen ingår i (Johansson och Svedner 2006:30-33).

4.4.1 Genomförande av elevenkät 1

När vi genomförde enkätundersökningen arbetade årskurs 4 och 5 ihop denna lektion. Vi började med att presentera oss själva och vad enkätundersökningen gick ut på och vilken studie den ingick i. Vidare berättade vi att man är anonym när man deltar och att det är frivilligt. Om man inte ville vara med så var det bara att säga ifrån. Innan vi delade ut enkäterna gick vi genom frågorna och förklarade vad arbetet och undersökningen handlade om. Vi förklarade att det var viktigt att man svarade individuellt och så ärligt som möjligt.

Enkäterna delades ut till alla elever i årskurs 4 och 5 när de hade lektion, totalt 87 elever. Eleverna svarade på frågorna och vi samlade in alla enkäter. Vi fick in 87

enkäter vilket innebär att alla barn i årskurs 4 och 5 var närvarande och besvarade frågeformuläret.

4.4.2 Genomförande av elevenkät 2

När vi sammanställde resultatet från enkät 1 kunde vi se ett resultat som intresserade oss. Detta var en anledning till varför vi valde att genomföra ytterligare en enkät. I enkät 2 presenterade vi uttryck som eleverna själv hade nämnt i den första enkäten. Barnen fick kryssa i om de trodde att det var en pojke eller flicka som hade yttrat de nerskrivna uttrycken.

När vi delade ut enkät 2 valde vi att berätta att det var ord som elever i svenska skolor hade sagt. Vi ansåg att det fanns många kraftfulla ord i enkäten, därför valde vi att prata med barnen om varför vi har tagit med dessa. Vi berättade att de skulle kryssa i om de ansåg att en pojke eller en flicka hade sagt orden. Denna dag var det några elever frånvarande och därför fick vi in endast 81 enkäter.

4.4.3 Genomförande av lärarenkät

Vi valde att dela ut enkäterna under en förmiddagsrast eftersom de flesta av lärarna oftast är samlade i personalrummet just då. Även här berättade vi vad enkätundersökningen gick ut på och vilken studie den ingick och att man är anonym när man deltar samt att det är frivilligt. För att lärarna skulle ha god tid på sig att svara på enkäten valde vi att hämta de ifyllda enkäterna två dagar senare. Många lärare valde ändå att svara under rasten för att få det överstökad. Vi lämnade ut 22 enkäter och hoppades på att få in alla igen, men vi fick endast tillbaka 19 st.

4.5 Intervju som undersökningsmetod

Som ett komplement till enkäterna har vi valt att använda intervju som ännu en undersökningsmetod. Av de flesta erfarna forskare och metodexperter rekommenderas diktafon vid kvalitativa intervjuer. Diktafon glöms ofta bort, eventuellt efter en inledande tvekan (Repstad 2007:93).

Det finns många fördelar med att använda sig av diktafon. Intervjuaren kan koncentrera sig på vad respondenten säger och slipper ägna tiden åt att skriva. Om man antecknar, kan man inte helt och hållet engagera sig i intervjun för att fånga upp lösa trådar i svaren eller komma med uppföljningsfrågor. Det kan även vara viktigt att observera det icke- verbala beteendet. Det som sägs och hur det sägs tar diktafonen med, men gester och ansiktsuttryck kommer inte med. Det är lättare att uppfatta sådana icke verbala budskap om man inte antecknar (Repstad 2007:93).

En nackdel med diktafoninspelning är att batteriet oväntat kan sluta fungera eller att man på egen hand av misstag råkar trycka på en knapp där allt material raderas. Man kan inte alltid förlita sig på elektroniken (Repstad 2007:93-94).

4.5.1 Genomförande av intervjuer

Vi valde att intervjua tio elever varv fem pojkar och fem flickor. Eleverna till intervjuerna valdes slumpmässigt. Vi gick in till årskurs 4 och 5 och frågade vilka som skulle vara intresserade av att medverka i en kort intervju. Barnen räckte upp handen och vi valde ut några stycken från varje klass för att få ihop totalt tio elever. Huvudsaken var att vi skulle ha hälften flickor och hälften pojkar för att få en jämn könsfördelning. Intervjufrågorna och diktafonen förberedde vi i en sal nära elevernas klassrum. Vi valde att intervjua fem elever var eftersom vi ansåg att de möjligen skulle bli stressade ifall vi båda var med och intervjuade samtidigt. Eleverna intervjuades enskilt, dels för att vi ville att de skulle vara så ärliga som möjligt och för att de inte skulle påverkas av kamraternas svar.

4.6 Observation som undersökningsmetod

Repstad (2007:33) rekommenderar observation som metod om man vill undersöka hur människor brukar uppföra sig i naturliga situationer. Under observationer kan det också vara aktuellt att gå in i samtal med aktörerna, bland annat för att få fatt i deras tolkningar och uppfattningar om de händelser som man som forskare har observerat.

Det värdefulla med observationer är att de ger forskaren direkt tillträde till socialt samspel och sociala processer som intervjuundersökningar och textanalyser ofta bara kan ge indirekt och andrahandskunskap om (Repstad 2007:33-34).

Vi har valt att använda oss av en öppen observation då vi berättar vad vi gör, men ändå inte berättar i detalj vad vi tittar efter eller vilka frågeställningar vi har (Repstad 2007:41).

4.6.1 Genomförande av observation

För att få en bredare uppfattning om hur flickorna respektive pojkarna i årskurs 4 och 5 använde sig av fult språk valde vi att observera dem i naturliga situationer. Här ville vi vara bland eleverna så mycket som möjligt för att få ett så rikt material som möjligt. Vi var i skolan fem heldagar, från klockan 8.00 till klockan 14.15. Eleverna började klockan 8.10 och slutade, klockan 14.00, men vi valde att komma en stund tidigare och gå en stund senare än eleverna för att även ha möjlighet att observera dem i kapprummen utan lärares tillsyn.

Första dagen när vi kom till skolan berättade vi för eleverna att vi skulle följa dem under en veckas tid, och vi valde att inte berätta vad vi undersökte. Under lektionerna iakttog vi eleverna för det mesta, men under rasterna valde vi att ibland föra samtal med barnen för att få en närmare relation till dem. Under observationstillfällena valde vi att anteckna relevanta samtal och händelser utifrån våra problemställningar.

5 Resultat, analys och teoretisk tolkning

I följande kapitel kommer vi att redovisa relevanta resultat som vi fått fram ur våra undersökningar. Resultatet kommer här att relateras till våra teorier som vi tidigare presenterat. Vi har valt att tematisera vårt resultat i olika underrubriker utifrån vårt resultat för att underlätta läsningen. När vi presenterar resultatet kommer vi att utgå från våra frågeställningar om vad lärare och elever anser om pojkars respektive flickors bruk av fult språk samt hur elevernas användning av fult språk skiljer sig beroende på om det är en pojke eller en flicka. Dessa ligger till grund för vår studie. För att göra texten mer levande och trovärdig har vi valt att presentera citat från intervjuerna och observationstillfällena samt utforma tabeller som visar vårt enkätresultat från elevenkäterna. Vi har valt att presentera lärarenkäternas resultat under en egen rubrik för att tydligt kunna skilja på lärare och elever. Överst i tabellerna ställs respektive fråga och i vänster marginal redovisas elevernas svar.

5.1 Den traditionella samhällsynen

Här presenterar vi vårt resultat som vi relaterar till vårt teoretiska perspektiv om den traditionella samhällsynen.

Tabell 5.1.1
Eleverna fick frågan om de använde sig av fult språk. Såhär svarade de:

	Pojkar	Flickor	Totalt
Ja	38	18	56
Nej	6	25	31

Som vi kan se i ovanstående tabell svarade majoriteten av pojkarna att de använder sig av fult språk medan majoriteten av flickorna svarade att de inte gjorde det. Anledningen till att majoriteten av flickorna inte använder sig av fult språk kan som Ljung (2006:93) nämner bero på den traditionella samhällssynen vilket innebär att kvinnor ska vårda sitt språk medan männen har acceptans till att svära. Vidare stärker Andersson (2004:74) detta resonemang med att det idag påstås att flickor idag talar finare och mer vårdat än pojkar och alltså följer den traditionella synen.

I enkät 2 ville vi undersöka om eleverna var medvetna om pojkars respektive flickors ordval inom fult språk. Eleverna fick kryssa i om de ansåg att det var en pojke eller en flicka som yttrat meningen. Nedanstående tabell visar resultatet.

Tabell 5.1.2

	Flickor	Pojkar
<i>Håll käften, jävla bög</i>	19	62
<i>Du är dum.</i>	74	7
<i>Fan tyst med dig</i>	48	33
<i>Din jävla hora</i>	10	71
<i>Din kuksugare.</i>	4	77
<i>Smuts, din mamma.</i>	10	71
<i>Skit, dra.</i>	61	20
<i>Du är så himla dum, kan du dra härifrån</i>	76	5
<i>Du är en jävla idiot, knulla din mamma och ät bajs.</i>	3	78
<i>Håll käften jävla bög och smuts kuksugare.</i>	2	79

Som vi kan se i ovanstående tabell relaterar majoriteten av eleverna grova uttryck som exempelvis *kuksugare*, *knulla din mamma* till pojkar. Flickorna relateras mer till de lite mildare uttrycken som *du är dum*. Detta kan även relateras till Anderssons teori om att pojkar använder mer ord som inte anses tillhöra det vårdade språket för att det är vad som väntas av dem (Andersson 2004:75). Detta stärks även av Einarssons och Hultmans (1984:25-26) resonemang om att de grova smutsiga och regelöverskridande i mansrollen som tillåter svordomar, medan det rena och moraliska i kvinnorollen förbjuder dem. Detta kunde även vi se i tabellen då majoriteten av eleverna ansåg att det var pojkarna som använt de grova orden medan flickorna använde sig mestadels av de

milda orden som exempelvis *du är så himla dum*. Detta är även en del av den traditionella samhällssynen där det påstås att flickor idag talar finare och mer vårdat än pojkarna (Andersson 2004:74).

Under intervjuens gång frågade vi eleverna om de ansåg att lärarna reagerade likadant ifall en pojke eller en flicka använde fult språk. Nio av eleverna svarade på denna fråga och nämnde att lärarna reagerar likadant. Den enda som påstod att han såg en skillnad var Omar:

”Lärarna blir mer arga när en tjej svär eftersom det inte passar en tjej att säga fula saker och svära.”

(Intervju Omar 2011.09.26)

Under intervjuerna fick eleverna även frågan om vem de ansåg använda sig av fult språk mest, och där svarade alla elever att det var pojkarna. En följdfråga till detta blev varför tycker du det? Där svarade Elina ”för att tjejer inte pratar så fult. Det är bara killar som gör det.” Även hennes svar kan vi relatera till den traditionella samhällssynen. Lärarna fick frågan om de ansåg att pojkar respektive flickor använde sig lika mycket av fult språk. De svarade att det oftast är pojkarna som brukar fult språk, vilket vi även här kan relateras till den traditionella samhällssynen. Kotsinas (2003:171-172) skriver att det kan vara så att flickor fortfarande känner kravet på sig att prata mer fint och vårdat till skillnad från pojkar. Hon nämner även att det kan vara så att pojkarna än idag tillåts och förmodligen till och med förväntas ha ett grövre och så kallat mer manligare språk än flickorna.

Kotsinas (2004:57) skriver att användningen av fult språk varierar hos barn beroende på bland annat kön. Det kan vi tydligt bekräfta i vår undersökning där vi kommit fram till att det är pojkarna som mest använder sig av fult språk till skillnad från flickorna.

Ljung (2006:92) skriver att det finns starka förutfattade meningar om svordomsanvändningens omfattning bland män och kvinnor. Ljung menar att den traditionella synen bland svenskar som inte är språkvetare är troligen att bruket av svordomar har varit och fortfarande är något som förknippas med män. Även i vårt resultat förknippas fult språk med män.

5.1.3 Sammanställning av lärarenkäten

Av sammanställningen från lärarenkäten skrev alla lärare (19 st) att barnen använder sig av fult språk på skolan. Arton lärare ansåg att pojkarna använde sig av grövre ord och brukade fult språk mer jämfört med flickorna. Endast en lärare svarade att fult språk användes lika mycket av båda könen. Lärarna nämnde att både flickor och pojkar använder sig av fult språk vid konflikter och motgångar för att uttrycka sin ilska. Alla lärarna skrev att de reagerade likadant ifall det var en flicka eller pojke som brukade fult språk.

5.2 Motiv till varför man väljer att svära respektive inte svära

I nedanstående tabell redovisas svaret från elevenkät 1, varför pojkar respektive flickor använder sig av fult språk.

Som vi kan se i tabell 5.1.1 nämnde 56 barn att de brukar fult språk I nedanstående tabell kan vi se hur eleverna som använder sig av fult språk svarade. I vänster marginal nämnde barnen de här olika anledningarna till varför de använde sig av fult språk.

Tabell 5.2.1

	Pojkar	Flickor	Totalt
För att det är coolt	8	0	8
För att jag blir arg	20	5	25
För att de andra retar mig	5	2	7
Jag råkar	3	4	7
Vet ej	2	7	9

Som vi kan se i ovanstående tabell använde majoriteten av pojkarna och endast fem flickor sig av fult språk för att de blev arga. Enligt Ljung (2006:84) är en vanlig förklaring till att man svär för att ”lätta på trycket” och släppa ut känslor av exempelvis frustration och irritation, vilket Andersson (2004) förklarar med det psykologiska motivet. Detta kan vara en orsak till varför de flesta pojkar väljer att svära. Även

majoriteten av informanterna som intervjuades ansåg att pojkarna använde sig av fult språk för att de blev lätt arga.

Tamm (2007:56) nämner att pojkar är mer aggressiva än flickor. Det är acceptabelt för pojkar att ha raseriutbrott men om de däremot gråter tonar de vuxna ofta ner deras gråt. För flickor är det acceptabelt att gråta men de uppmuntras till att inte visa sin ilska öppet.

I tabellen kan vi även se att åtta pojkar använde sig av fult språk eftersom de ansåg att det var coolt, medan inga flickor nämnde det var coolt att svära. Enligt Anderssons (2004:113-115) teori om sociala motiv väljer man att svära bland annat för att visa sig tuff. Detta fick vi även fram under intervjun då Elina ansåg att ”pojkarna använder sig av fula ord för att de vill vara coola” (Intervju 2011.09.26)

Eleverna som svarade att de inte använder sig av fult språk fick även frågan om varför de väljer att inte göra det. Såhär svarade de:

Tabell 5.2.2

	Pojkar	Flickor	Totalt
Vet inte	2	4	6
Det är fult att svära	4	21	25

Som vi kan se i ovanstående tabell använder sig majoriteten av eleverna här inte av fult språk eftersom de anser att det är fult. Andersson (1985:187-188) redogör för fyra olika motiv som personer använder sig av för att inte svära. Ett av dessa är det etiska motivet som kan relateras till elevernas svar i denna fråga. Under intervjuens gång frågade vi eleverna om de kunde ge exempel på vad pojkar använder för ord när de svär. Här väljer vi att citera Maryams svar:

Maryam: Alltså dem säger jätte många fula ord.

Intervjuare: Kan du ge något exempel?

Maryam: Nej

(Observation 2011.09.26)

Vi anser här att Maryam inte vill säga de fula orden som pojkarna använder då hon anser att det är fula ord, som inte hon får använda. Även detta kan relateras till den traditionella samhällssynen som säger att flickor ska använda ett fint språk (Andersson

2004:74) Svahn menar att det är mindre acceptabelt för kvinnor att vara fula i munnen eftersom grovheter betraktas som något okvinnligt.

Under ett observationstillfälle la vi märke till att det kan vara oacceptabelt att svära eftersom det inte är tillåtet inom religionen. Ivan säger till Ziad att han ska dra åt helvete. Ziad blir jättearg och säger att Ivan själv ska göra det! Det blir en stor diskussion av det mellan pojkarna och vi lägger märke till att det är uttrycket helvete som är problemet. När en lärare ska lugna ner dem får läraren fram av Ziad att han blev arg för att man inte ska säga dra åt helvete. När vi senare pratar med Ziad säger han att det är förbjudet att svära med sådana ord inom religionen. Ivan använder uttrycket dra åt helvete vilket Ziad relaterar till religionen. Enligt Anderssons resonemang (1985:187-188) om varför man inte svär, är en av anledningarna det religiösa motivet

5.3 Val av ord

I nedanstående tabell kan vi se vilka ord och uttryck eleverna använder sig av. Här svarade vissa elever med ett uttryck och andra med flera uttryck vilket gör att det totala resultatet blev fler än 87 svar.

Tabell 5.3.1

	Pojkar	Flickor	Totalt
Vet inte	2	1	3
Håll käften	12	15	27
Fan	5	14	19
Tyst	0	2	2
Hora	8	1	9
Jävla bög	16	3	19
Smuts	15	0	15
Idiot	13	5	18
Ät bajs	12	1	13
Knulla dig	8	0	8
Din mamma	9	0	9
Kuksugare	7	0	7
Skit	1	5	6
Shit	0	4	4
Dra	3	7	10
Dum	0	4	4

Som vi kan se i ovanstående tabell använder sig eleverna av varierande ord, då vissa ord är grövre än andra.

Enligt Einarsson och Hultman relateras mannens egenskaper till svärord och grovt språkbruk (1984:14-17), vilket kan relateras till pojkarnas val av fula ord och svordomar. Vidare hävdar Ljung (2006:93) att kvinnor anses sträva efter att vara mera vårdande i sitt språk och att medvetet anpassa sig till det gällande standardspråket. Som ett resultat av detta skulle kvinnorna ha större förståelse för språkets sociala betydelse och därför använda färre eller mildare svordomar än män, vilket vi kan se i ovanstående tabell då flickorna mestadels använder sig av de typiska svordomarna, som fan och skit. Ljung (1984:13) skriver även att det är svårt att precisera vad som egentligen definieras som en svordom men att vissa uttryck är mer ”typiska” som svordomar än andra. Han nämner att de mest typiska svordomarna i det svenska språket anses vara utropen *fan!*, *jävlar!* och *skit!*, vilket enligt denna tabell används mestadels av flickorna.

Kotsinas utförde en undersökning där hon kom fram till att pojkar använder uttrycket hora i större utsträckning än flickorna. Detta kan jämföras med vår undersökning då vi fick fram samma resultat. Vi kan även jämföra vårt resultat med Ljungs undersökning där även han kom fram till att pojkarna använde ordet hora mer än flickorna. Även Lindström (2002:173) menar att detta är ett ofta förekommande ord bland ungdomar som kan ha en påverkan ifrån andra kulturer som förts till Sverige.

Lindström(2002:168) skriver att vi i Sverige och i Skandinavien inte svär med könsord, och i Sverige använder vi inte heller samlagsord. Jämför vi detta med resultatet från tabell 5.3.1 stämmer det när det gäller flickorna, men inte pojkarna då de använder sig av uttrycken *knulla dig* och *kuksugare*.

Ett av våra observationstillfällen ägde rum i klassrummet när eleverna fick sina glosböcker efter ett glosförhör. En del av eleverna tittade i sina böcker medan andra gick runt i klassrummet och tittade i klasskamraternas böcker. Mia öppnade sin bok och tittade i den och la sedan tillbaka den på bänken, eftersom läraren skulle samla in böckerna. Sedan vände Mia sig om och öppnade sin ryggsäck då Fatima gick förbi och tittade i boken som låg på bänken. Mia vände sig om och såg att Fatima tittade i boken. Då sa Mia: ”va fan, låt den va! Dra härifrån.” Fatima förklarar att hon bara ville se hur det hade gått för Mia, men Mia talar om för Fatima att det ska hon skita i.

En stund senare börjar läraren gå genom nästa veckas glosor. Imad går ifrån bänken till Imad och frågar:

Imad: Hur många poäng fick du?
Isak: Skit du i det.
Imad: (fnissar) Som vanligt? Noll eller ett?
Isak: Håll käften, jäva idiot, knulla din mamma!

(Observation 2011.09.20)

Det finns olika motiv till varför man använder sig av fult språk. Under denna observation kan vi se att Mia och Isak använde sig av fult språk av samma orsak, vilket vi relaterar till det psykologiska motivet. Men även om orsaken till att de använde sig av fult språk var densamma så använde de inte samma ord. Mia använde uttryck som: *Va fan, låt den va! Dra härifrån*, medan Isak använde: *Håll käften, jäva idiot, knulla din mamma!* Av sammanställningen från lärarenkäten kom vi fram till att arton lärare ansåg att pojkar använde sig av grövre ord jämfört med flickor. Även detta kan vi relatera till Ljungs (2006:93) ovanstående resonemang om att kvinnor strävar efter att ha ett mer vårdande språk och därför använder sig färre eller mildare svordomar än män. I intervjuerna med barnen fick de frågan om de kunde ge exempel på vilka ord pojkar använder sig av. Omar, Elina, Maryam och Martin nämnde att pojkarna använder sig av ord och uttryck som ”knulla din mamma” och ”knulla dig”. Som följdfråga till detta undrade vi vad barnen menade med detta och varför man sa så. De berättade att när man blandar in någons mamma i ett samtal blir det väldigt känsligt eftersom man ska ha respekt för mammor. När man är arg på någon och nämner dennes mamma så blir det en mycket känsloladdad situation. Lindström (2002:163-168) nämner att i många andra länder och kulturer är det exempelvis normalt att smutskasta någon annans mamma och hennes sexualitet.

5.4 Uttrycket hora

När det är rast springer de flesta pojkarna mot fotbollsplanen. Redan då tjafsar pojkarna om vem som ska vara i vilket lag. Väl ute på plan kan pojkarna inte bestämma sig för vilka lag de ska ha och det stora problemet är att ingen vill att Adam ska vara i deras lag. Efter en stund säger Milan att han kan vara i Dani lag, men det vill inte Dani och säger: ”Ehej, nej, han e ju skit dålig. Han va ju i vårt lag igår så nu får han va med er”. Adam blir arg och skriker: ”Fuck you! Vafan tror du att du är? Jävla hora”

(Observation 2011.09)

Under flera av våra observationstillfällen kunde vi tydligt se att pojkarna använder ordet *hora* för att ge utlopp åt sin ilska. Pojkarna kallade även flickor för *hora* men de använde även uttrycket mot varandra. Lindström (2002) menar att detta är ett ord som ofta förekommer bland ungdomar. Kotsinas (2003:150- 152) nämner att många äldre människor förknippar uttrycket *hora* med ord som ”prostituerad” och ”lösaktig kvinna”. Men idag kan egentligen användaren av uttrycket mena att den omtalade bara är en osympatisk person och kan vara riktat åt både pojkar och flickor (Kotsinas 2003:150-152). Detta relaterar vi till ovanstående observation då Adam kallar Milan för *hora*.

Under intervjuerna bad vi barnen att nämna något som de hört pojkar säga när de använt sig av fult språk. I intervjun nämnde Martin att pojkar använder ordet *hora* och att det är något som man säger både till pojkar och flickor när man blir arg. När vi intervjuade Elina berättade även hon att pojkarna använder sig av de mest fula ord och uttryck som man kan tänka sig. Hon berättade att pojkarna använder ordet *hora* väldigt ofta och till vem som helst. Ljung (2006:28-29) menar att detta är ett uttryck som användas för att ge utlopp för vrede och missnöje.

5.5 Från tidig barndom

Under en diskussion med Elias under ett observationstillfälle berättade han att mamma och pappa tyckte att det var gulligt när lillebror som är två år gammal använde sig av fula ord. Detta ansåg vi var väldigt intressant och frågade därför en annan pojke vid namn Melik om hans lillasyster fick lov att använda sig av fult språk. Melik svarade att hon inte fick det eftersom hon är en liten flicka. Detta kan relateras till Einarsson och Hultmans (1984:14-17) teori om att redan när barnet är litet och har identifierat sig som flicka eller pojke börjar de att värdera egenskaper som tillskrivs det egna könet. En av de kvinnliga egenskaperna inom språkbruket är att prata fint medan mannens egenskaper relateras till svärord och grovt språkbruk.

I intervjun med Omar berättade han att han aldrig hör flickor använda sig av fula ord men att pojkar alltid gör det. Einarsson skriver (2004:171-172) att detta är ett resultat av den syn som samhället har på könsrollerna och den uppkommer genom att pojkar och flickor uppfostras olika redan i tidig ålder. Barnen får stereotypa bilder för vilket

beteende som anses vara manligt respektive kvinnligt. Konsekvensen av detta blir att språkliga skillnader uppstår för att pojkar och flickor förväntas spela olika sociala roller.

6 Slutsats och diskussion

Syftet med denna studie var att ur ett genusperspektiv undersöka elevernas bruk av fult språk. Vi ville undersöka vad lärare och elever ansåg om pojkars respektive flickors bruk av fult språk, men även granska hur elevers användning av fult språk såg ut beroende på kön.

Vi kom vi fram till att lärare och elever reagerar likadant om det är en pojke eller en flicka som använder sig av fult språk. Däremot tyckte vi att det var intressant att det endast var en pojke i hela vår studie som svarade att lärarna blir mer arga när de hör en flicka svära. Vi förmodar och drar slutsatsen att lärare ibland kanske omedvetet blir mer arga när de hör en flicka svära. En annan förklaring skulle kunna vara att de inte har vågat vara ärliga i vår enkätundersökning, vilket bl.a. kan bero på att en av oss har en viss anknytning till skolan.

I lärarenkäten fick vi inte direkt fram det som vi hade förväntat oss. Vi trodde att lärarna skulle svara att de reagerade annorlunda när pojkar respektive flickor använde fult språk. Anledningen till att vi hade förväntat oss detta svar beror på att en av oss tidigare haft en diskussion med lärare på skolan. Där nämndes det att lärare hade reagerat annorlunda när flickor använt sig av fult språk jämfört med pojkar. Ur denna diskussion framgick det att lärare hade blivit mer arga när en flicka hade använt sig av fult språk, men att detta skett omedvetet.

Som vi kan se i resultatdelen var det endast pojkarna som använde sig av de grövre uttrycken vilket tyder på att de medvetet eller omedvetet följer den traditionella samhällsynen. Flickorna använde sig inte av lika grova ord som pojkarna och det tyder på att flickorna brukar fult språk i mindre utsträckning än pojkarna. Vi kunde även konstatera att pojkarna använde sig av fult språk i olika situationer men främst för att ge utlopp för sin ilska. Flickorna däremot nämnde att ifall de använde fult språk berodde det på att de råkade göra det och inte riktigt visste varför.

Kotsinas (2003) har utfört en undersökning av pojkars respektive flickors bruk av svordomar. Slutsatsen som hon kom fram till var att båda könen brukade dessa grova uttryck lika ofta. Även Ljung (2006:92-94) som redogör för de undersökningar som nyligen gjorts av svenska ungdomsspråk visar att skillnaden mellan pojkars och flickors användning av skällsorden *kuk* och *bög* var försumbar. Detta kunde däremot inte vi se i vårt resultat, då majoriteten av flickorna inte använde sig av de grova uttrycken. Däremot kunde Kotsinas (2003) konstatera i sin undersökning att pojkarna använde ordet hora mer än flickorna vilket även vi kom fram till i vår studie. Även Ljung (2006) hävdar att pojkarna använder uttrycket i högre grad än vad flickorna gör, vilket vi också kan presentera i vårt slutresultat. En anledning till att vårt resultat skilde sig en del ifrån Kotsinas kan bero på att vi hade färre informanter i vår undersökning. Kotsinas undersökning utfördes år 1998 vilket är 13 år sedan som även kan tyda på att mycket av barnens språkbruk kan ha förändrats sedan dess. En tredje anledning kan vara att Kotsinas informanter var ungdomar i åldern 13-17 år, jämfört med våra informanter som var 10-11 år. Ljung (2006) kunde även redovisa att bruket av de traditionella svordomarna var jämt fördelat. I vårt slutresultat kan vi även redovisa att flickorna använder sig av traditionella svordomar ungefär lika mycket som pojkarna.

Däremot skriver Lindström (2002:163-168) att vi i Sverige inte svär med ord som rör könsorgan, samlag eller mammor. Vi ställer oss delvis kritiskt till detta resonemang eftersom vårt resultat visade att majoriteten av pojkarna använde sig av könsord, samlagsord och mamma ord. Som vi kan se är Lindströms bok nio år gammal vilket även kan innebära att många av barnens ordval har förändrats sedan boken kom ut. En anledning till att pojkarna på denna skola använder sig av dessa uttryck kan som Lindström nämner bero på att skolan är mångkulturell och alla elever har svenska som andraspråk, då han menar att det är vanligt i andra kulturer att man smutskastar mammor och deras sexualitet

Kotsinas (2004) skriver att barn använder fult språk bland annat för att de har ett litet ordförråd, vilket även Andersson (1985:187-188) nämner. I vår studie anser vi att detta kan bero på att barnen inte har lärt sig det svenska språket väl och för att fylla ut sina meningar använder de sig av fult språk istället.

Enligt Svahn (1999) är kvinnor idag inte censurerade när de brukar fult språk, vilket vi inte håller med om. I vår studie kom vi fram till att det var flest pojkar som använde fult språk och även yttrade de grova uttrycken. Enligt vårt resultat kom vi fram till att fult språk var ett ämne som ansågs vara censurerat för flickorna

Einarsson och Hultman (1984:18-24) skriver att en av de kvinnliga egenskaperna inom språkbruket är att prata fint medan mannens egenskaper relateras till svärord och grovt språkbruk. De menar att dessa könsidentifikationer grundar sig på äldre könsstereotypa ytterligheter som fortsatt från generation till generation. De nämner även att vi ofta missvisas av allmänna förekommande stereotyper och fördomar om män och kvinnor. Enligt vårt resultat stämmer dessa stereotyper och fördomar. Men även detta kan bero på att vår studie genomförts på en skola och hade kunnat se annorlunda ut om vi genomfört det på flera skolor.

När vi tänker på yrkesverksamheten anser vi att det är viktigt att vi som lärare har kunskap om den del av språket som kallas för fult språk. Det är viktigt för professionen att man tydligt kan förklara för både flickor och pojkar om varför det inte är lämpligt att använda sig av fult språk. Det är viktigt att kunna prata om detta ämne och inte bara säga att fult språk och fula ord är förbjudet, det räcker inte. Något som man förbjuder skapar oftast spänning och nyfikenhet hos barn. En mycket bra bok som vi har fått inspiration av att använda i svensk undervisningen är *Vem bestämmer att fula ord är fula?* (Borgström, 2009). Detta är en lättläst och tydlig bok som förklarar var det fula språket kommer ifrån. Denna bok kan man ha som grund när man tar upp ämnet fult språk med barnen.

6.1 Metodreflektion

Vi känner att det har varit positivt att använda metodtriangulering till vår studie. Genom att samla in empiri från olika undersökningsmetoder har det ökat arbetets trovärdighet och gett oss ett bredare material att jobba med. Vi har varit väl medvetna om att det funnits en del nackdelar med samtliga metoder men vi stötte aldrig på något hinder. Vi fick fram en mycket rik empiri. Materialet som vi har fått fram har varit mycket brett vilket har gett oss en tydlig överblick för att kunna besvara våra forskningsfrågor.

6.2 Förslag till fortsatt forskning

Efter arbetets gång kom vi fram till att det hade varit intressant att följa upp detta arbete och göra en mer omfattande studie genom att utföra en bredare och mer utförligare undersökning inom detta ämne. Vi hade velat göra fler undersökningar på skolor där eleverna har svenska som andraspråk. Vi hade även velat utföra undersökningar på skolor där eleverna har svenska som förstaspråk. Avslutningsvis kan man jämföra och se ifall det förekommer någon skillnad på pojkar respektive flickors bruk av fult språk beroende på om eleverna har svenska som första språk eller inte. Det blir ett bredare material att arbeta med men även ett intressant resultat som man kan få fram.

7 Referenslista

Litteratur

- Andersson, Lars-Gunnar (1985). *Fult språk. . Svordomar, dialekter och annat ont*. Stockholm: Carlssons.
- Andersson, Lars-Gunnar (2004). *Fult språk. Svordomar, dialekter och annat ont*. Stockholm: Carlssons Bokförlag AB.
- Andersson, Lars-Gunnar & Trudgill, Peter (1990) *Bad language*. London. Penguin books.
- Borgström, Camilla (2009). *Vem bestämmer att fula ord är fula. en bok om svärord och annat struntprat*. Grödinge: Nougat.
- Doggelito, Dogge. & Kotsinas, Ulla-Britt (2004). *Förortsslang*. Stockholm: Norstedts Ordbok.
- Einarsson, Jan (2004). *Språksociologi*. Lund: Studentlitteratur.
- Einarsson, Jan. Hultman, Tor (1984). *God morgon pojkar och flickor. Om språk och kön i skolan*. Malmö: Gleerups.
- Johansson, Bo & Svedner, Per Olov (2006). *Examensarbetet i lärarutbildningen. Undersökningsmetoder och språklig utformning*. Uppsala: Kunskapsföretaget AB.
- Kotsinas, Ulla-Britt (1994). *Ungdomsspråk*. Uppsala: Hallgren & Fallgren.
- Kotsinas, Ulla-Britt (2003). *En bok om slang, typ*. Stockholm: Norstedts Ordbok.
- Larsson, Sam. Lilja, Johan & Mannheimer, Katarina (red.) (2005). *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.
- Lindström, Fredrik (2002). *Jordens smartaste ord. Språkliga gåtor och mänskligt tänk*. Stockholm: Bonniers Förlag.
- Ljung, Magnus (1984). *Om svordomar i svenskan, engelskan och arton andra språk*. Stockholm: Akademilitteratur.
- Ljung, Magnus (2006). *Svordomsboken. Om svärande och svordomar på svenska, engelska och 23 andra språk* Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.
- Nordenstam, Kerstin (2003). *Genusperspektiv på språk*. Stockholm: Högskoleverket i samarbete med Nationella sekretariatet för genusforskning.

Tamm, Maare (2007). *Psykologi- om varför vi tänker, känner och handlar som vi gör*. Lund: Studentlitteratur.

Trost, Jan. (2005) *Kvalitativa Intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Trost, Jan & Hultåker, Oscar (2007). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur.

Repstad, Pål (2007). *Närhet och distans*. Kvalitativa metoder i samhällsvetenskap. Lund: Studentlitteratur.

Svahn, Margareta (1999). *Den liderliga kvinnan och den omanlige mannen skällsord, stereotyper och könskonstruktioner*. Stockholm: Carlssons Bokförlag.

Elektroniska källor

Skolverket (2011), *Läroplan för grundskola, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, Lgr11*.

Stockholm: Skolverket.

Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2575> Hämtat: 2011-10-16

Björklund, Jan & Nyamko Sabuni (2008), ”110 miljoner till jämställdhet i skolan”.

Hämtat från *Dn debatt*: <http://www.dn.se/debatt/110-miljoner-till-jamstallldhet-i-skolan-1.507084>. Publicerat 2008-06-12. Hämtat 2011-10-09.

Vetenskapsrådet. (17.10.2011) www.codex.vr.se/texts/HSFR

Intervjufrågor till eleverna

- 1.** Vem tycker du använder sig mest av fula ord och svordomar, pojkar eller flickor?
- 2.** Varför tycker du det?
- 3.** Tycker du att pojkar och flickor använder likadana ord när de svär?
- 4.** Kan du ge några exempel på vad du har hört flickor säga?
- 5.** Kan du ge några exempel på vad du har hört pojkar säga?
- 6.** Tycker du att lärarna reagerar likadant när en pojke och en flicka svär?

Enkätundersökning till lärare

Vi uppskattar om du svarar så ärligt och utförligt som möjligt!

1) Man Kvinna

2) Använder eleverna sig av fula ord och svordomar på denna skola?

JA, ibland Ja, ofta Nej, aldrig

3) Svär pojkar respektive flickor lika ofta?

4a) I vilka sammanhang svär flickorna?

---

b) I vilka sammanhang svär pojkarna?

---

5) Skiljer sig pojkar respektive flickor val av ord när de använder sig av svordomar?

6a) Reagerar du annorlunda ifall det är en pojke eller flicka som använder sig av svordomar?

Ja Nej Vet ej

b. Om ja, varför reagerar du annorlunda?

Tack för din medverkan!

Enkätundersökning till elever (enkät 1)

1) Pojke

Flicka

2) Ålder _____

3) Brukar du använda dig av fula ord och svordomar?

---

4) Om ja, varför gör du det?

---

5) Vilka ord använder du då?

---

6) Var eller vem har du lärt dig att använda fula ord och svordomar?

---

7) Om du inte använder dig av fula ord och svordomar, varför gör du inte de?

---

8) Tycker du att det är någon skillnad ifall en pojke eller en flicka använder sig av fula ord och svordomar?

Tack för din medverkan!

Enkätundersökning till elever (enkät 2)

Här nedan står ett par meningar med fula ord.

Kryssa i om du tror att det är en pojke eller flicka som har sagt de

	Flicka	Pojke
Håll käften, jävla bög .	☐	☐
Du är dum.	☐	☐
Fan tyst med dig.	☐	☐
Knulla din mamma och ät bajs	☐	☐
Din kuksugare.	☐	☐
Smuts, din mamma.	☐	☐
Skit, dra	☐	☐
Du är så himla dum, kan du dra härifrån?	☐	☐
Du är en jävla idiot, knulla din mamma och ät bajs.	☐	☐
Håll käften jävla bög och smuts kuksugare.	☐	☐

Tack för din medverkan!